

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

KATEDRA DOWODZENIA

~~WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP~~

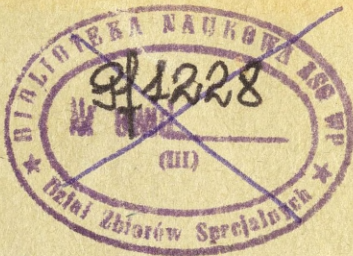
~~Nr~~

~~9/52~~

JAWNE

POUFNE

Egz.nr 4

ZABEZPIECZENIE ŻYWOTNOŚCI SYSTEMU

DOWODZENIA PUŁKU I DYWIZJI W TOKU WALKI

Opracował płt dr Sylwester PIOTROWSKI

55629

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

KATEDRA DOWODZENIA

~~WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP~~

~~Nr~~

~~9/52~~

~~19... r.~~

JAWNE

POUFNE

Egz.nr 4

ZABEZPIECZENIE ŻYWOTNOŚCI SYSTEMU

DOWODZENIA PUŁKU I DYWIZJI W TOKU WALKI

Opracował płk dr Sylwester PIOTROWSKI

55629

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO WP

Nr

71 52

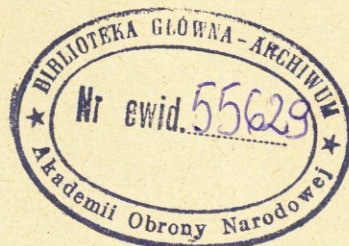
20 STYCZ 1982

19... r.

JAWNE

~~POUPNE~~

Egz.nr 4.

Archiwum

ZABEZPIECZENIE ŻYWOŃNOŚCI SYSTEMU DOWODZENIA
PUŁKU I DYWIZJI W TOKU WALKI

*Przebiegi stanu
na "JAWNE"
27.01.2003*

ppik H. Węstarka

Opracował ppik dr Sylwester PIOTROWSKI

W całościach problemów dotyczących doskonalenia dowodzenia wojskami istotne znaczenie posiada rozwiązanie dwóch wzajemnie ze sobą powiązanych i uwarunkowanych zagadnień: w jaki sposób zapewnić ciągłość dowodzenia dla najbardziej efektywnego wykorzystania w walce współczesnych środków rażenia oraz w jaki sposób zapewnić żywotność systemu dowodzenia, czyli utrzymać jego zdolność do kierowania wojskami w warunkach użycia przez nieprzyjaciela w sposób masowy broni jądrowej i wszechstronnego oddziaływania innymi środkami. System dowodzenia, a w nim głównie punkty dowodzenia są jednymi z głównych obiektów oddziaływania nieprzyjaciela. W warunkach stosowania broni jądrowej lub stałej groźby jej użycia, artylerii o znacznie zwiększonym zasięgu, silnego oddziaływania lotnictwa, w tym samolotów bojowych, amunicji konwencjonalnej o dużej sile rażenia, środków zapalających, taktycznych desantów powietrznych, grup dywersyjnych oraz środków i urządzeń radioelektronicznych, zapewnienie ciągłości dowodzenia i żywotności systemu dowodzenia nabiera szczególnego znaczenia. W Wojsku Polskim na powyższe problemy zwraca się dużą uwagę, prowadzone są systematycznie badania funkcjonowania systemów dowodzenia, głównie podczas ćwiczeń z wojskami i dowództwami sztabowymi, a ich wyniki publikowane są na łamach czasopism wojskowych. 34

Analiza stanu teorii i praktyki w zakresie zapewnienia żywotności systemu dowodzenia, wskazuje na potrzebę uściślenia tych zagadnień, które bezpośrednio związane są i rzutują na jego treść. 20 Ścisłe określenie co należy rozumieć pod pojęciem żywotności systemu dowodzenia oraz czynników ją warunkujących na współczesnym polu walki, pozwoli prowadzić konkretne i ukierunkowane badania.

✓ Przez pojęcie "ż y w o t n o ś ć" systemu dowodzenia zwykle rozumie się jego zdolność do ciągłego kierowania wojskami oraz szybkoj

likwidacji przerw powstałych w dowodzeniu w każdym warunkach walki.

Z definicji tej można wnioskować, że istnieją trzy podstawowe wymogi, spełnienie których zapewnia żywotność systemu dowodzenia.

X Jedną z nich jest zabezpieczenie systemu dowodzenia.

Właściwe zabezpieczenie systemu dowodzenia zmniejsza skutki oddziaływania ogniowego, radioelektronicznego i bezpośredniego uderzenia nieprzyjaciela, a tym samym zapobiega i w określonym stopniu obniża straty w siłach i środkach dowodzenia oraz skracca przerwy powstałe w dowodzeniu.

Drugim ważnym wymogiem wpływającym na żywotność systemu jest organizacja pracy systemu dowodzenia - czyli utrzymanie ciągłości pracy osób funkcyjnych, organów i technicznych środków dowodzenia. Kolejnym wymogiem zapewniającym żywotność systemu dowodzenia jest właściwość umożliwiająca jego odtwarzanie bezpośrednio w rejonie działań bojowych, w przypadku zniszczenia lub naruszenia.

Każdy wyżej wymieniony wymóg decydujący o żywotności systemu dowodzenia jest samistny i posiada specyficzną strukturę. Stąd celem jest scharakteryzować go bardziej szczegółowo.

Zabezpieczenie systemu dowodzenia należy rozpatrywać jako zespół przedsięwzięć mających na celu zabezpieczenie - obniżenie skuteczności działania - ludzi, technicznych środków i punktów dowodzenia przed oddziaływaniem różnych środków rażenia nieprzyjaciela i zakłóceniami radioelektronicznymi.

Powyższe określenie oparte jest na założeniu, że zabezpieczenie

systemu dowodzenia powinno obejmować te przedsięwzięcia, które w pełni lub w określonym stopniu zmniejszają efektywność oddziaływania nieprzyjaciela. Zabezpieczenie nie wyklucza możliwości uderzenia nieprzyjaciela na system dowodzenia i stąd wszystkie czynności i sposoby jego realizacji powinny zawierać przede wszystkim do całkowitego lub częściowego zmniejszenia skutków tych uderzeń.

Jednym z czynników warunkujących zabezpieczenie systemu dowodzenia jest odpowiednia struktura organizacyjna dowództwa, pododdziałów zabezpieczenia i obsługi oraz ich wyposażenie. Prócz tego zabezpieczenie systemu dowodzenia obejmuje: maskowanie; rozmieszczenie; rozbudowę indywidualną; rejon; rozmieszczenia punktów dowodzenia i innych elementów systemu; obronę radioelektroniczną; obronę i ochronę punktów dowodzenia oraz pozostałych elementów systemu; obronę przed bronią masowego rażenia; stan i jakość sprzętu i środków obrony i ochrony indywidualnej oraz zbiorowej, a także wysoki poziom wykształcenia stanu osobowego zapewniający umiarkowane wykorzystanie dostępnych środków i stosowanie właściwych sposobów zabezpieczenia systemu dowodzenia przed rażącym działaniem nieprzyjaciela i jego środków radioelektronicznych.

✓ Struktura organizacyjna dowództwa pułku i dywizji, pododdziałów zabezpieczenia i obsługi oraz ich wyposażenie. ^x Podobnie jak w przeszłości, obecnie systemy dowodzenia, a szczególnie punkty dowodzenia, będą jednym z głównych obiektów niszczenia bronią jądrową i innymi dostępnymi środkami walczących stron. Stąd między innymi zachodzi potrzeba znacznego uodpornienia ich na rażące działanie tych środków. W tym celu, prócz wzrosłego dowodzenia, dowództwo pułku i dywizji wyposażony jest w opancerzone wielokojowe wozy dowódco-estabowe, w miejsce dotychczas stosowanych autobusów estabowych, a środki

x

łączości i imię urządzenia dowodzenia montować na opancerzonych pojazdach mechanicznych. Wozy dowódczo-ustabowe i pojazdy z zamontowanymi środkami i urządzeniami dowodzenia powinny chronić ludzi i znajdujące się w nich urządzenia przed ogólną bronią maszynową i odłamkami pocisków lub bomb oraz w powymy stopniu przed rażąco działaniem fali uderzeniowej. Ponadto wozy to i wozy dowodzenia celowym jest wyposażać w środki obrony przeciwiłotniczej. Wozy dowódczo-ustabowe powinny być wyposażone w niezbędne urządzenia dowodzenia i klimatyzacyjne oraz aparaturę do wykrywania i sygnalizowania śladów, samoczynnego gaszenia powstałego wewnątrz pożaru, a także określające jego miejsce położenia. Prócz tego wozy dowódczo-ustabowe powinny zapewniać dogodnie warunki pracy i odpoczynku osobom funkcyjnym. Wskazywano również by pancernie nowo budowanych wozów dowodzenia, wozów dowódczo-ustabowych i pojazdów z zamontowaną aparaturą radioelektroniczną w maksymalnym stopniu osłabił promieniowanie przenikliwe występujące głównie przy wybuchach ładunków broni neutronowej.

Środki łączności wyrowadzane do wyposażenia pułku /dywizji/ powinny między innymi posiadać układy przeciwwakłóconicowe oraz mieć urządzenia autometrycznego zdalnego przestrojenia w wypadku pojawienia się silnych zakłóceń radioelektronicznych. Ponadto na tym szczeblu dowodzenia celowym jest stosować urządzenia tak zwanej szybkiej łączności.

Struktura organizacyjna pododdziałów zabezpieczenia i obsługi oraz rodzaj i ilość sprzętu znajdującego się na ich wyposażeniu powinna umożliwić przede wszystkim zorganizowanie bezpośredniej obrony i ochrony SD i TSD oraz w dywizji - VSD /ZSD/, a także odwołania głównej siły i środków łączności.

Potrzebna napomnienia dowódcy pułku /dywizji/ i innych osobom funkcyjnym bezpośredniego wpływu na przebieg określonego fragmentu

tu walki i obserwacji działań wojsk /np. podczas przełamania obrony nieprzyjaciela, forsowania przeszkód wodnych/ oraz warunków do nawiązania bezpośredniego kontaktu z podwładnymi, a także przelamywania informacji, gdy zawodzi inne środki łączności, wskazuje na konieczność wyposażenia tych dowództw w opancerzone pojazdy mechaniczne odznaczające się między innymi dużą prędkością, możliwością pokonywania trudnego terenu i posiadające niezbędne środki łączności.^{1/} Pojazdy te powinny również być wyposażone w środki obrony przeciwlotniczej. Ponadto na szczeblu dywizji do tych celów wykorzystuje się powietrzny element dowodzenia, którym jest odpowiednio przystosowany śmigłowiec zwykle SM-2. Wyniki badań szeregu ćwiczeń wskazują, że powietrzny element dowodzenia jest bardzo dobrym środkiem dowodzenia, a zwłaszcza podczas przegrupowania wojsk, w pościgu i innych dynamicznych formach działań bojowych.

Powyższe, a także potrzeba organizowania w pułku i dywizji stałych i doraźnych punktów dowodzenia, to jest SD, WSD lub ZSD /tylko w dywizji/ i TSD oraz PO i w dywizji PED, w określonym stopniu wpływają na wprowadzanie niezbędnych korekt do struktury organizacyjnej ich dowództw.

Dostępna literatura dotycząca zasad oraz zadań rozpoznania sił zbrojnych głównych państw NATO wskazuje, że systemy dowodzenia, a przede wszystkim stanowiska dowodzenia przeciwnika należą do grupy zasadniczych obiektów, które powinny w pierwszej kolejności wykryte i umiejscowione w terenie.^{2/} W związku ze wzrostem możliwości nieprzyjaciela w zakresie wykrywania i niszczenia punktów dowodzenia oraz innych elementów systemu, maskowanie ich rozwinieszona i pracy staje się bardzo ważnym zadaniem w całości zabiegów

1/ Potwierdzają to wyniki badań ćwiczeń, a między innymi ćwiczenia przeprowadzone przez Dowództwo Pomorskiego Okręgu Wojskowego z 3DE i 16DPanc w 1978r.

2/ Np. Instrukcja o maskowaniu wojsk, część I, Metody i sposoby prowadzenia rozpoznania przez główne państwa NATO, Szt.Gen.WP, V-ua 1977; Alkanis G., Moscewkin B., Nasomnija razwodka v armejckom korpusie SSA, Zarubeżnoe woennoe Obozrenie, 1979, nr 7, s.24-28.

warunkujących ich żywotność.

Maskowanie systemu dowodzenia jest bardzo utrudnione. Czynnikami utrudniającymi zamaskowanie są przede wszystkim duże ilości środków radiowych, radioliniowych i radiotelefonicznych oraz transportowych i autobusów sztabowych, a także innego rodzaju sprzętu slupionego na punktach dowodzenia. Środki te są stosunkowo łatwe do wykrycia nie tylko za pomocą urządzeń rozpoznania radioelektronicznego, ale również przez siły i środki rozpoznania maziennego, powietrznego i kosmicznego. Szczególnie trudną, a niekiedy wręcz niemożliwą do zamaskowania, jest praca środków radioelektronicznych oraz rozwinięte urządzenia antenowe radiolinii, wozy dowodzenia, autobusy sztabowe i inne specjalistyczne pojazdy mechaniczne, których wygląd zewnętrzny jest zazwyczaj inny od pojazdów powszechnie używanych w pododdziałach bojowych.

X W celu stworzenia korzystniejszych warunków maskowania punktów dowodzenia wskazywany jest wyeliminowanie z ich składu nadmiernej liczby wszelkiego rodzaju pojazdów. Można to osiągnąć wyposażając dowództwo pułku i dywizji w wspomniane już sposobowo wielozadaniowe wozy dowódzco-sztabowe zapewniające dogodnie warunki pracy i odporność oraz w doskonałe środki łączności charakteryzujące się między innymi niewielkimi rozmiarami i umożliwiającymi przesyłanie i odbiór dużej ilości danych w bardzo krótkim czasie. Ponadto na wyposażeniu dowództwa pułku i dywizji, prócz urządzeń do szyfrowania /deszyfrowania/ informacji, znajdują się urządzenia sprzężone ze środkami łączności do autentycznego kodowania i dekodowania informacji niejawnych przesyłanych i odbieranych za pomocą tych środków. Wydaje się celowym, aby wozy dowodzenia, dowódzco-sztabowe i inne pojazdy mechaniczne wprowadzane w przyszłości do wyposażenia dowództwa pułku i dywizji wyglądem zewnętrznym nie wyróżniały się od pojazdów znajdujących się w pododdziałach bojowych.

Wzrost w praktycznie stosowanych sposobach ułatwiających masko-

wanie stanowiska dowodzenia, jest jego podział na trzy podstawowe części, to jest grupę dowodzenia, zespół łączności i grupę zabezpieczenia. Saczo ogólnie grupa dowodzenia powinna mieć nieduży skład i być ruchliwa. W jej składzie powinny znajdować się tylko te siły i środki, które są niezbędne do bezpośredniego dowodzenia. Wszystkie inne siły i środki zabezpieczające jej funkcjonowanie należy włączyć do zespołu łączności i grupy zabezpieczenia. Grupa dowodzenia dysponująca kilkoma pojazdami ma dużo możliwości dokonywania szybkiej zmiany rejonu postoju oraz dogodno warunki do swobodnego działania, często nawet w odwołaniu od pozostałych dwóch części stanowiska dowodzenia. Duża ruchliwość tej grupy w poważnej mierze kompensuje słabe możliwości maskowania, a tym samym staje się obiektem trudnym do wykrycia i zniszczenia /obezwładnienia/.

W celu niedopuszczenia do nadmiernej koncentracji na punkcie dowodzenia środków radiowych, zwłaszcza średniej mocy i radioliniowych, rozmieszczenie ich poza stanowiska dowodzenia do 3 km jest jak najbardziej celowe. Ponadto ograniczenie czasu pracy nadajników radiowych i radioliniowych do kilku minut znacznie utrudnia nieprzyjacielowi rozpoznanie i zlokalizowanie punktu dowodzenia.

W zakresie ukrycia punktów dowodzenia ważnym jest także ukrywanie w tajemnicy ich miejsc rozmieszczenia. Dlatego też ich miejsca rozmieszczenia powinny być znane tylko tym osobom, którym jest to potrzebne do wykonywania obowiązków służbowych, a ponadto powinny być one izolowane od miejscowej ludności. Na punkcie dowodzenia oraz inne elementy systemu, wykorzystujące podręczne i statowe środki, należy maskować wszystkie urządzenia oraz drogi dojazdu do nich. W rejonie rozmieszczenia punktu dowodzenia należy również ustalić i ściśle przestrzegać porządku ruchu pojazdów mechanicznych i ludzi. W nocy należy przestrzegać maskowania świateł oraz w warunkach zimowych ustalić sposób ogrzewania miejsc pracy i odpoczynku ludzi.

W rejonie rozmieszczenia punktu dowodzenia mogą być ustawione wanki /wsiadanki/ miejsca wojskowej stacji pocztowej, ukryte /schronów/ dla ludzi, punktu medycznego, postoju pojazdów mechanicznych i miejsca gromadzenia się ludzi. Należy zakazać ustawiania barier i innych urządzeń oraz ogólnego rodzaju oznaczeń i napisów na zewnątrz rejonu rozmieszczenia punktu dowodzenia.

Przez tych zabiegów, urozniczony teren, a zwłaszcza luźno zabudowany lub rzadko zalosiony, pocięty itp. oraz inżynierijnie rozbudowa rejonu rozmieszczenia punktu dowodzenia znacznie ułatwia jego ukrywanie.

Warunki rozmieszczenia punktów dowodzenia w dużym stopniu wpływają na zabezpieczenie całego systemu dowodzenia. W związku z tym wydaje się słuszne rozmieszczenie punktów dowodzenia i innych elementów systemu dowodzenia z dala od prawdopodobnych obiektów napadu jądrowego nieprzyjaciela i powstawania pożarów oraz szczególnie wyróżniających się przedmiotów terenowych. Nie wolno jest rozmieszczać ich w rejonie lub w pobliżu stanowisk startowych wyrzutni raketowych, stanowisk ogniowych artylerii, ważnych węzłów komunikacyjnych oraz mostów, wiaduktów itp. oraz składów i urządzeń tyłowych. Rozmieszczenie punktów dowodzenia w głąb kompleksów leśnych, wewnątrz miast i w rejonach, w których poprzednio były rozwijane punkty dowodzenia jest również nie wskazane. Kompleksy leśne i duże miasta, zwłaszcza na terenie przeciwnika, stwarzają dogodne warunki do działania grup specjalnych nieprzyjaciela oraz dają schronienie jego rozbitym oddziałom i pododdziałom. Ponadto w jednym jak i w drugim przypadku istnieje duże niebezpieczeństwo powstawania pożarów, zapalów oraz strzał zniszczeń.

Jak wskazuje praktyka ćwiczeń, punkty dowodzenia pulsu i dźwięku najlepiej rozmieszczać jest w osiach i osiedlach o uziornym zabudowie, na skrajach miast o luźnej zabudowie, na skrajach zagajników

i niedużych obszarów łącznych rzadko zalozonych oraz w jarach, wąwozach itp. pociętyu terenie. Dla każdego punktu dowodzenia należy wybierać dwa rejonu, Jeden zasadniczy i drugi zapasowy, oddalony od zasadniczego na odległość 3-5 km.

W rejonie rozwinięcia, punkt dowodzenia rozmieszcza się z uwzględnieniem jego zasadniczych elementów, to jest grupy dowodzenia, węża łączności i grupy zabezpieczenia oraz potrzeb zorganizowania bezpośredniej jego obrony i ochrony. Rozmieszczenie poszczególnych elementów i osób funkcyjnych grupy dowodzenia SD pułku /dywizji/ powinno zapewnić przede wszystkim dogodno warunki dla wymiany informacji i utrzymania kontaktów bezpośrednich, szczególnie kierowniczych osób funkcyjnych oraz szybkiego rozwinięcia i nawiązania łączności wewnętrznej przy majniejszym zużyciu sił i środków. Rozmieszczenie wołów dowodzenia, pojazdów mechanicznych i innych urządzeń powinno umożliwić zniszczenie dwóch sąsiadnich, jedynu wybuchem pocisku /bomby/ o ładunku kamertonajnym, to jest w odległości 30-50 m od siebie. W przypadku rozmieszczenia SD w osiedlu lub w osi poszczególne elementy grupy dowodzenia i grupę zabezpieczenia rozmieszcza się zazwyczaj w większych budynkach /np. szkołach, klubach/, a miejsc pracy osób funkcyjnych urządzeń się w pomieszczeniach. Pojazdy mechaniczne można rozmieszczać w garażach lub innych zabudowaniach.

Roobudowa inżyneryjna rejonu rozmieszczenia punktu dowodzenia
w powaźnym stopniu zwiększa ^{jego} odporność na niszczące działanie broni masowego rażenia i innych środków walki. Stopień i zakres roobudowy inżyneryjnej rejonu rozmieszczenia punktu dowodzenia zależy głównie od posiadanych zasobów oraz ilości i jakości sprzętu wydzielonego do realizacji tego przedsięwzięcia. W działaniach zapobiegawczych punkty dowodzenia pułku i dywizji, będą w zasadzie w ruchu, postoje zaś z reguły krótko. W tych warunkach czasu na roobudowę

inżynierskiej, rejonów ich rozmieszczenia będzie zaszywaną stosunkowo mało. Dlatego też wydaje się wskazane, by warty dowodzenia i dowodzone zostały wyposażone w odpowiednie urządzenia do szybkiego samookopywania się. Ponadto do realizacji tych zadań, jak wskazują doświadczenia ówczesne, z powodzeniem może być wykorzystywany materiał wybuchowy. Niemalże od tego czasu i wszędzie powstają obowiązujące zasady maksymalnego wykorzystania właściwości obronnych terenu i jego pokrycia. Kierowano bunkry, istniejące obrony i skopy, loże po polach i boczach, wąwozy, jary, doliny strażeni o wysokich brzożach oraz przodki dają naturalne schronienie, które po rozpoznaniu należy wykorzystywać. Jeżeli czas pozwala /np. w działaniach obronnych, w rejonie wyjściowym do szańca lub w razie utrzymania się na dłuższy czas w działaniach zaczepnych/ wówczas do rozbudowy inżynierskiej rejonu rozmieszczenia punktów dowodzenia, prócz pododdziałów zabezpieczenia i obsługi, można wykorzystywać oddziały inżynierskie i pododdziały wydzielone z drugiego rzutu.

Nieprzejaciel prócz rozpoznawania i znaczenia punktów dowodzenia i innych elementów systemu, może w szerokim zakresie stosować zakończenia pracy środków łączności i w ten sposób powodować przerwy w obiegu informacji, a tym samym w dowodzeniu. W związku z tym nieodzowną staje się potrzeba organizowania obrony radioelektronicznej. Celem obrony radioelektronicznej jest zapewnienie stabilnej pracy środków i systemów radioelektronicznych wojsk własnych wykorzystywanych dla celów dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki w warunkach ogólnego i radioelektronicznego oddziaływania nieprzyjaciela.

Obronę radioelektroniczną organizuje się na każdym poziomie dowodzenia, we wszystkich rodzajach ^{wojsk} i w każdym rodzaju działań bojowych. Ochrona ta obejmuje: obronę środków i urządzeń radioelektronicznych systemów dowodzenia i kierowania środkami walki przed oboc-

władnicom radioelektronicznym oraz dywersją nieprzyjaciela, kontrolę radioelektroniczną i koordynację elektromagnetyczną skierowaną przede wszystkim na eliminację wzajemnych zakłóceń powstających podczas jednoczesnej pracy dużej liczby środków radioelektronicznych w ugrupowaniu wojsk. *

W celu obrony radioelektronicznej środków łączności systemu dowodzenia pułku i dywizji przed obowładnieniem radioelektronicznym nieprzyjaciela mogą być stosowane następujące przedsięwzięcia organizacyjno:

- przydział dla relacji łączności częstotliwości roboczych, zapasowych i rezerwowych, które mogą być wykorzystywane w momencie pojawienia się bardzo silnych zakłóceń, uniemożliwiających wymianę informacji przez dokonywanie zmiany częstotliwości;

- organizowanie dla ważniejszych relacji dublujących sieci i kierunków radiowych lub radioliniowych /np. z pułkiem /batalionem/ szefów działających jako OU/;

- organizowanie rezerwowych i skrytych relacji radiowych dla ważniejszych ogniw systemu dowodzenia /np. dla dywizjowi rakiet taktycznych/;

- wykorzystywanie wcześniej wyznaczonych, skrytych relacji łączności oraz stosowanie, tam gdzie to możliwe, środków pośredniczących;

- przekazywanie informacji, równocześnie na kilku częstotliwościach, w kilku kanałach, przy stosowaniu różnych rodzajów pracy organizowanie informacji o różnym czasie lub częściach.

Obronę przed dywersją radioelektroniczną systemu dowodzenia zapewnia się przede wszystkim przez dyscyplinę pracy i czujność obsług /użytkowników/ poszczególnych środków radiowych, radioliniowych i radiotelefonicznych oraz umijętność odróżniania po charakterystycznych cechach pracy środków łączności nieprzyjaciela od własnych.

Punktem obrotu tu obejmuje stało sprawdzanie tożsamości korespondentów oraz ścisłą kontrolę treści odbieranych informacji.

Koordynacja /kompatybilność/ elektromagnetyczna stanowi niezmierznie ważny element obrony radioelektronicznej. Polega ona przede wszystkim na eliminacji wzajemnych zakłóceń własnych środków radioelektronicznych pracujących w systemach dowodzenia.

Bezkolizyjność pracy środków łączności i całego systemu dowodzenia pułku i dywizji osiąga się przede wszystkim przez:

- odpowiednio planowanie i kontrolę rozmieszczenia w terenie poszczególnych środków łączności, z uwzględnieniem ich parametrów technicznych i właściwości pracy /np. radiostacje średniej mocy wskazany jest rozmieszczać w odległości 200-300 m od siebie, a woy dowodzenia - nie bliżej niż 50 m/;

- określanie i ustalanie przez szefa łączności dywizji kolejności oraz priorytetów pracy środków łączności stosownie do rozwoju sytuacji i aktualnych potrzeb dowodzenia;

- przydzielanie częstotliwości przez szefa łączności dywizji dla wszystkich środków łączności pracujących w systemie dowodzenia dywizji i pułku;

- przydzielanie oddzielnych pasm częstotliwości i ustalanie priorytetu ich użycia przez szefa łączności dywizji dla wszystkich środków łączności radiowej średniefalowej, krótkofalowej i ultrakrótkofalowej, które oddziałują na siebie w dużym zasięgu;

- przydzielanie oddzielnych pasm częstotliwości ultrakrótkofalowym zakresu metrowego i decymetrowego, oddziałujących na siebie w zasięgu horyzontu radiowego oraz rozmieszczenie ich od siebie w odległości kilkadziesiąt do kilkaset metrów.

W warunkach współczesnego pola walki szczególnego znaczenia nabiera obrona i ochrona systemu dowodzenia. Obrona i ochrona ta ma na celu niedopuszczenie do przeniknięcia w rejony roz-

niebezpieczeństwa punktów dowodzenia osób obcych i zabezpieczenie przed
napadami nieprzyjaciela z ziemi i z powietrza w rejonach ich rozmie-
szczenia i w czasie marszu. Przez ochronę rozumie się różno przedsię-
wzięcia zapobiegające osobom funkcyjnym, a także ich miejsce pracy
oraz środki i urządzenia dowodzenia, niebezpieczeństwu i uprzedzanie
o zagrożeniu im niebezpieczeństwie. Natomiast przez obronę - przedsię-
wzięcia mające na celu odparcie uderzenia nieprzyjaciela na punkt
dowodzenia lub inny element systemu, zarówno z ziemi, jak i z po-
wietrza.

Do bezpośredniej ochrony i obrony punktów dowodzenia wykorzy-
stuje się statowo pododdziały zabezpieczenia i obsługi dowództwa
pulku /dywizji/ wyposażone w transportery opancerzone, środki prze-
civpancerno i obrony przeciwlotniczej. Natomiast bezpośrednią ochro-
nę i obronę innych elementów systemu organizują ich obsługi. Niekie-
dy do zadani tych mogą być wykorzystano również dodatkowo wydzielone
pododdziały. Bezpośrednia obrona punktów dowodzenia powinna być
obrotowa. W rejonie rozmieszczenia punktu dowodzenia, na jego now-
natru organizuje się zwykle placówki, osufki i inne postowunki oraz
patrole i całonę zaporaści inżyniersyjny. Patrolowanie należy orga-
nizować również wewnątrz rejonu rozmieszczenia punktu dowodzenia.
Dla bezpośredniej ochrony kierowniczych osób funkcyjnych, miejsce
pracy i odpoczynku obsługi punktu dowodzenia oraz szczególnie ważnych
urządzeń systemu dowodzenia wykorzystuje się zwykle postowunki.
Obronę i ochronę punktów dowodzenia w czasie ich marszu zapewnia się
przez rozpoznanie i dozoruwanie dróg marszu oraz ubezpieczenie bez-
pośrednie. W przypadku napadu większych sił nieprzyjaciela, dla jego
odparcia może być wykorzystany cały stan osobowy punktu dowodzenia.
Dla zapewnienia sprawnego odparcia uderzenia znacznych sił nieprzy-
jaćciela, komendant punktu dowodzenia powinien, odpowiedzialnie woseńniej
zgodnie z opracowanymi planami, zapoznać dowódców pododdziałów zabez-

pieczenia i obsługi oraz całą obsadę danego punktu, w terenie z ich zadaniemi i sposobem działania. Ponadto w przypadku zagrożenia lub uderzenia na punkt dowodzenia większych sił nieprzyjaciela, dla jego obrony należy bezwzględnie wykorzystać najbliższy znajdujący się pododdział.

Obronę przeciwlotniczą systemu dowodzenia pułku i dywizji zapewnia się w ogólnym systemie tej obrony. Ponadto na wszystkich punktach dowodzenia organizuje się poważającą obronę przeciwlotniczą. Obrona ta obejmuje: ogień broni strzelckiej i pokładowej do niskolocujących samolotów i śmigłowców; rozstrzelanie i uszkodzenie poszczególnych urządzeń punktów dowodzenia; wykorzystanie właściwości obronnych terenu i intencyj jego rozbudowy oraz ostrzeżenie i alarmowanie stanu osobowego. Prócz tego, dla zapewnienia samodzielności w zakresie organizacji OPL, pododdział zabezpieczenia i obsługi dowództwa pułku celowym jest zwiększyć o dwie drużyny, a dywizji o trzy drużyny - przeciwlotniczych zestawów rakietowych typu S-2 lub armat przeciwlotniczych ZU-23-2, dla ochrony SD, TSD oraz w dywizji - WSD /ZSD/.

Organizację pracy systemu dowodzenia można określić jako całokształt przedsięwzięć zapewniających utrzymanie ciągłości pracy osób funkcyjnych, organów i technicznych środków dowodzenia w warunkach aktywnego oddziaływania nieprzyjaciela oraz ciągłego i wysokiego napięcia psychicznego.

Do podstawowych czynników warunkujących organizację pracy systemu dowodzenia można zaliczyć: zorganizowanie i rozmieszczenie punktów dowodzenia i innych elementów systemu, właściwa organizacja pracy na punktach dowodzenia, przesunięcie punktów dowodzenia, obsługiwanie

i zapewnienie obsady punktów dowodzenia, wysoki stopień niezawodności technicznych środków i urządzeń dowodzenia oraz posiadanie odpowiedniej siły i środków łączności.

Dla dowodzenia oddziałami i pododdziałami organizuje się i rozwija działające bezprzerwą SD i TSD. W dywizji ponadto organizuje się USD, a w obronie ZSD. Prócz tego doradnio wykorzystuje się PO oraz w dywizji PED.

Na współczesnym polu walki istnieje duże niebezpieczeństwo wyeliminowania każdego punktu dowodzenia i węzła łączności z cywilną jego rozpoznania, zaś każda przerwa w dowodzeniu, a niekiedy nawet cywilowa jego dezorganizacja może przesądzić o wynikach walki. Powstaje więc pytanie w jaki sposób zapewnić ciągłość dowodzenia na szczeblu dywizji i pułku?

Prawdopodobieństwo ciągłości funkcjonowania systemu dowodzenia, a w tym i łączności, zależy przede wszystkim od liczby punktów dowodzenia organizowanych na poszczególnych szczeblach wraz z obsadą i wyposażonych w węzły łączności. Wyniki ustępowo przeprowadzonych badań wskazują, że utrzymanie prawdopodobieństwa ciągłości funkcjonowania systemu dowodzenia w granicach około 80-90% osiąga się przy rozwinięciu 3-4 punktów dowodzenia.^{3/}

W dywizji organizuje się i rozwija trzy stałe i dwa doradnio funkcjonujące punkty dowodzenia /SD, USD lub ZSD i TSD oraz PED i PO. Ta liczba punktów dowodzenia z zasady zapewnia zakładany /80-90/ procent ciągłości dowodzenia i łączności na szczeblu dywizji. Natomiast prawdopodobieństwo zachowania ciągłości dowodzenia i łączności na szczeblu pułku jest znacznie niższe i ocenia się, że przy organizacji dwóch stałe funkcjonujących punktów dowodzenia /SD i TSD/ i jednego doradnio /PO/, może ono wynieść około 30-50%.^{4/}

3/ Praca naukowo-badawcza, Zwiększenie efektywności dowodzenia wojskami lądowymi w wyniku optymalizacji ich wyposażenia w techniczne środki łączności do 1980r., ASG WP, Warszawa 1980, s.9.

4/ Tamże, s.10.

Terminowe dostarczenie dowódcy niezbędnych danych do podjęcia-
nia decyzji, jej opracowanie i zorganizowanie działań bojowych oraz
stworzenie warunków do właściwej jej realizacji przez wojska osiąga
się przede wszystkim w wyniku właściwej organizacji
pracy na punktach dowodzenia. Praca na
punktach dowodzenia należy organizować w oparciu o etatowe komórki
organizacyjno-specjalistyczne dowództwa. Nie wyklucza to możliwości
organizowania doradczych zespołów funkcyjnych dla rozwiązania
określonego problemu. Organizując pracę na stanowisku dowodzenia
szef sztabu powinien między innymi: aktualizować zakres zadań komó-
rek organizacyjnych /osób funkcyjnych/; dokonać aktualizacji przy-
działu miejsc pracy; określić kto, w jakim czasie, w jakiej formie
i jakie informacje przekazuje podwładnym oraz jakie, kto i w jakim
czasie opracowuje dokumenty; sprecyzować sposób organizacji przebie-
wania rokowania oraz zakres udziału oficerów w kontroli i udzie-
laniu pomocy podwładnym. Ponadto szef sztabu powinien zorganizować
odpoczynki stanu osobowego SD. *ale to będnę do dalsz
badan*

Ciężkość działań, intensywność walki oraz szybkość i gwałtowność jej
przebiegu wywaga od wszystkich osób funkcyjnych wytężonej pracy w wa-
runkach dużego napięcia psychicznego. W pracy organów dowodzenia na
współczesnym polu walki nie ma w zasadzie przerw. Mogą jedynie wy-
stępować okresy bardziej lub mniej napięte, podyktowane rozwojem
działań. Dla zachowania ciągłości pracy oraz utrzymania odpowiedniej
kondycji fizycznej i psychicznej stanu osobowego obsady punktu dowo-
dzenia należy między innymi systematycznie organizować dla niego
odpoczynki oraz stosować samonapięcie funkcji. Dla skutecznego uzasadnie-
nia tego problemu celem jest kontynuować badania nad wpływem prze-
męczenia na efektywność pracy oficerów. Badania takie powinny dać
odpowiedź na pytania: jak długo może pracować oficer organu dowo-
dzenia w warunkach współczesnego pola walki, zachowując dostateczną
sprawność? Jak często i jak długo powinny być odpoczynki dla

tych osób funkcyjnych, niezbędne dla regeneracji ich sił i zdolności do dalszej pracy? Uzyskano odpowiedzi pozwalającą na racjonalną organizację pracy na punkcie dowodzenia i strukturę organizacyjną dowództw.

Współcześnie, przygotowanie działań bojowych i reagowanie na powstałe sytuacje podczas ich prowadzenia, realizowane będzie zazwyczaj w warunkach ograniczonego lub skrajnie ograniczonego czasu. To przede wszystkim powoduje, że podstawową metodą pracy dowódcy i organów dowodzenia będzie równoległe planowanie i organizowanie działań bojowych na kilku szczeblach dowodzenia. Zastosowanie tej metody pracy umożliwi w krótkim czasie przygotować działania zgodnie z nowo otrzymanymi zadaniami bojowymi /np. dywizja może przygotować materiał w czasie około 6-7 godz., zaś pułk - 5-6 godz./^{5/} oraz nieomalże natychmiast reagować na powstałe sytuacje.

Ih ciągłość dowodzenia istotny wpływ wywiera właściwie p r z e s u w a n i e p u n k t ó w d o w o d z e n i a . Punkty dowodzenia należy przesunąć tak, aby nie naruszyć zorganizowanego dowodzenia podległymi oddziałami i pododdziałami oraz łączności z przeloczonymi, oddziałami /pododdziałami/ współdziałającymi i sąsiadami.

W planowaniu przesuwania punktów dowodzenia należy uwzględnić: tempo poruszających oddziałów /pododdziałów/; prędkość z jaką może przesunąć się kolumna punktu dowodzenia; praktyczny zasięg środków łączności, jakie znajdują się na wyposażeniu dowództwa dywizji /pułku/. Za przesuwanie punktów dowodzenia odpowiedzialny jest szef sztabu dywizji /pułku/, a bezpośrednimi organizatorami - są ich komendanci.

Przesuwanie punktów dowodzenia należy wykonywać jak najszybciej i w miarę możliwości po oddzielnych drogach, skrycie i w sposób zorganizowany. W tym celu wykorzystuje się grupę rekonesansową, która uprzednio rozpoznaje drogi narezu i rejon rozminięcia punktu dowodzenia oraz organizuje się służbę porządkowo-ochronną. Ponadto każdy

5/ Dokumenty materiałów statystycznych, ASC WP, Warszawa 1975r.

pojazd powinien zmieścić swoje miejsce w kolumnie marszowej punktu dowodzenia i w rejonie rozwinięcia. W praktyce do tego celu wykorzystuje się schemat modelowego ugrupowania marszowego i w rejonie rozmieszczenia.

Przesuwając SD należy kolejno rejon jego rozmieszczenia wybierać w miarę możliwości jak najbliższej czołowych pododdziałów, co zapewnia między innymi dość długi czas pracy na postoju.

Dla zachowania ciągłości i trwałości dowodzenia, SD i WSD dywizji należy przesunąć w różnym czasie. Nie wyklucza się również możliwości jednoczesnego przesuwania tych punktów dowodzenia np. w pościgu.

Zespoły ludzi przeznaczone do bezpośredniego kierowania działalnością bojową podległych wojsk, aby mogły zachować ciągłość pracy, powinny być również należycie obsługiwane i zapatrywane we wszystko co jest niezbędne im do pracy i życia. Dlatego też w grupie zabezpieczenia punktu dowodzenia czołowym jest posiadać i organizować: miejsce do spożywania posiłków i odpoczynku, warsztaty samochodowe i łączności, ładowanie akumulatorów, pododdział medyczny i kuchnię polową. Punkt dowodzenia należy zapatrywać również w niezbędne materiały /np. żywnościowe, medyczne, mankrowe, NPS i biurowe/, sprzęt /np. kwaterunkowy i biurowy, w tym do szybkiego rozmrażania dokumentów/ i amunicję oraz organizować obsługiwanie, remont i ewakuację uszkodzonego sprzętu technicznego. Ponadto dla zachowania ciągłości i wysokiej operatywności pracy na punktach dowodzenia należy wykorzystywać krowłarzy, maszynistów i inny personel pomocniczy.

W przeszłości istniało przerwy w łączności i obiegu informacji zwykle nie wpływały w zasadniczy sposób na wykonanie zadania przez wojska, powodowały one niekiedy wydłużenie czasu jego wykonania lub poniesienie przez nie większych strat. W warunkach stosowania

broni jądrowej i klasycznych środków walki o dużej sile niszczenia, zakłóceń urządzeń radioelektronicznych oraz wysokiej manewrowości wojsk przetrwy w łączności i wymianie informacji mogą spowodować nie tylko nie wykonanie zadania bojowego, lecz również poniesienie olbrzymich strat. Dlatego też system łączności i inne urządzenia dowodzenia muszą charakteryzować się w y s o k i m s t o p n i e m niezawodności.

We współczesnych działaniach bojowych współczynnik niezawodności łączności dalekosiężnej, sprzęgającej między sobą punkty dowodzenia i węzły łączności, na zasadniczych kierunkach dowodzenia, powinien wynosić co najmniej 0,8, czyli w ciągu godziny powinna być zapewniona łączność przez 48 minut.^{6/} Taki stopień ciągłości działania łączności dalekosiężnej, a nawet wyższy, zapewniają pod względem technicznym stosowane dalekosiężne środki łączności. Jednak w warunkach oddziaływania środków rażenia i środków walki radioelektronicznej, niezawodność działania łączności ulega znacznemu obniżeniu. W zależności od natężenia oddziaływania nieprzyjaciela, wartość współczynników niezawodności /K/ dla poszczególnych relacji łączności, jak wskazuje wyniki badań, mogą kształtować się następująco: radiowych - 0,3 - 0,6; radioliniowych - 0,4 - 0,7; przewodowych - 0,5 - 0,8.^{7/} Aby zapewnić wymagany współczynnik niezawodności działania łączności, w warunkach oddziaływania nieprzyjaciela, należy stosować różnorodne sposoby organizacji łączności dalekosiężnej zwiększając jej niezawodność, a między innymi:

- równolegle wykorzystywać różnorodne środki łączności /np. radiowej KP i UKP oraz radioliniowej/;
- organizować kilka dróg telekomunikacyjnych rozmieszczonych przestrzennie, zwłaszcza na kierunkach dowodzenia oddziałami /pod-

6/ Praca naukowo-badawcza, Zwiększenie efektywności dowodzenia wojskami lądowymi w wyniku optymalizacji ich wyposażenia w techniczne środki łączności do 1980r., ASG WP, Warszawa 1980, s.10.
7/ Ppłk dr W. Dryliński, Doskonalenie systemu łączności DPanc w marcie, rozprawa doktorska, ASG WP, Warszawa 1978.

oddziałań/ wykonujących główne zadania;

- planować przepływ łączny umożliwiający zestawienie łączny na bezpośrednich kierunkach łączności dalekosiężnej i pośrednich liniach łączności /np. za pośrednictwem osi łączności/ oraz określonych liniach łączności /np. przez WSD lub sąsiedni oddział/.

Ponadto na niezawodność systemu łączności wpływa między innymi: odporność środków łączności na oddziaływanie ogniowe i środków radioelektronicznych nieprzyjaciela; stan techniczny środków łączności i właściwa ich eksploatacja; odpowiednie rozmieszczenie sił i środków łączności oraz ich obrona i ochrona.

Możliwość zniszczenia przez nieprzyjaciela niektórych środków łączności może powodować przerwy w wysłaniu informacji. Dla zachowania nieprzerwanego funkcjonowania systemu łączności niezbędnym jest również organizowanie na szczeblu pułku i dywizji niezbędnego odwołu sił i środków łączności. Odwód ten należy utrzymywać w pobliżu rejonu rozmieszczenia stanowiska dowodzenia i przegrupowywać go razem z nim, a jego użycie powinno być uprzednio zaakceptowane przez szefa sztabu dywizji /pułku/.

Odtwarzanie systemu dowodzenia jest to szereg przedsięwzięć, których realizacja ma na celu całkowite lub częściowe usunięcie skutków, które spowodowały utratę zdolności dowodzenia i przywrócenie mu możliwości skutecznej jego realizacji. Polega ono na: odtworzeniu /nawiązaniu/ naruszonego systemu łączności; ustaleniu stopnia zniszczenia /naruszenia/ systemu dowodzenia; ustaleniu możliwości i warunków przetrwania punktów dowodzenia i innych elementów systemu w dotychczas zajmowanych rejonach oraz realizacji przez nie zadań; wyprowadzeniu punktów dowodzenia i innych elementów systemu

ze stref siatek, rejonów niszczeń, pożarów i zatopień; przejęciu dowodzenia przez inny punkt dowodzenia, względnie inne dowództwo oraz uzupełnieniu stanów osobowych dowództwa i technicznych środków dowodzenia lub zastępowaniu go dowództwem rezerwowym.

Z uwagi na to, że szereg wyżej wymienionych przedsięwzięć wchodzących w zakres odtwarzania systemu dowodzenia, realizuje się zgodnie z ogólnie obowiązującymi zasadami odtwarzania gotowości bojowej wojsk i likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej nieprzyjaciela, nie omawia się je. Omówić się tylko zagadnienia dotyczące przejmowania dowodzenia w przypadku zniszczenia SD pułku lub dywizji.

W praktyce szkoleniowej wojsk i dowództw zapewnienie ciągłości dowodzenia w przypadku zniszczenia lub odczłapania stanowiska dowodzenia dywizji /pułku/ rozwiązuje się zazwyczaj przez przejęcie dowodzenia lub uzupełnienie jego obsady i środków łączności. Przejęcie dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ może: wysunięte lub zapasowe stanowisko dowodzenia - tylko na szczeblu dywizji; niższy lub wyższy szczebel dowodzenia; tylowe stanowisko dowodzenia oraz rezerwowe dowództwo.

Największe możliwości sprawnego i szybkiego przejęcia dowodzenia oddziałami ma zazwyczaj rozwinięte wysunięte /zapasowe/ stanowisko dowodzenia. Wynika to głównie stąd, że ma ono zorganizowany system łączności, ma decyzje dowódcy i zadania bojowe postawione podległym oraz sposób współdziałania wojsk i zabezpieczenia działań bojowych, a także najlepiej zorientowane jest w aktualnej sytuacji. Jedynym z uwagi na szczupłość obsady tego punktu /zwykle zastępca dowódcy dywizji ds. liniowych, 1-2 oficerów z wydziału operacyjnego, 1 oficer z wydziału rozpoznawczego, 1 oficer z wydziału łączności, 1 oficer artylerzysta i 1-2 oficerów z wydziału politycznego/ oraz niewielką ilość środków dowodzenia /np. 1-2 osoby dowodzenia, 2 radio-

stacje średniej nocy, 1 autobus sztabowy, 1-2 samochody osobowo-terenowe/ sprawność dowodzenia jest znacznie niższa od pożądanej. Nie może on również przez dłuższy okres czasu zapewnić sprawnego dowodzenia oddziałami^{8/}, stąd zachodzi konieczność szybkiego uzupełnienia jego obsady i technicznymi środkami dowodzenia. Uzupełnienie to może być realizowane przez przełożonego lub kosztami dowództw niższych szczebli dowodzenia.

Przejęcie dowodzenia dywizją /pułkiem/ przez niższy szczebel w razie zniszczenia SD, a w dywizji i WSD /ZSD/ posiada, że następuje wiele trudności, jest możliwe do wykonania. Aby wcześniej wyznaczono dowództwo pułku /batalionu/ mogło przejąć i sprawować dowodzenie dywizją /pułkiem/ należy między innymi przedstawić mu duplikat opracowanego planu walki oraz zapoznać go bieżąco z decyzją dowódcy dywizji /pułku/ i treścią zadań bojowych postawionych podległym. Na szczeblu pułku zadania te może realizować zastępca dowódcy pułku ds. liniowych, który zazwyczaj w toku prowadzenia walki przebywa w SDO dowódcy batalionu. Ponadto po przejęciu dowodzenia dowództwo tego pułku /batalionu/ należy wzmocnić przede wszystkim środkami łączności.

Przejęcie dowodzenia dywizją /pułkiem/ przez dowództwo armii /dywizji/ również następuje wiele trudności, aczkolwiek jest możliwe. Trudności wynikają przede wszystkim z faktu, że dowództwo armii /dywizji/ może to realizować kosztami własnych organów i technicznych środków dowodzenia. W rezultacie obniża to sprawność jego funkcjonowania. Praktyka szkoleniowa wskazuje, że najlepsze efekty przejęcia dowodzenia pułkiem przez dywizję uzyskuje się, jeżeli między innymi zawiązuje do tego celu wyznaczony się oficerów i środki dowodzenia.^{9/}

8/ Wyniki badań ćwiczenia SDZ, 16DPanc i rezerwowego dowództwa DPanc, ASG WP, Warszawa 1973, s.52.

9/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w ataku i obronie, ASG WP, Warszawa 1974.

Tyłowe stanowisko dowodzenia dywizji /pułku/ w obszarze obowiązującym składzie i wyposażeniu z zasady nie jest w stanie sprawnie przejąć i dowodzić całością sił dywizji /pułku/. Aby stanowisko to było w stanie przejąć i przynajmniej czasowo dowodzić dywizją /pułkiem/, konieczne jest włączenie w jego skład odpowiednio przygotowanych oficerów oraz pewną ilość dodatkowych środków łączności.

Jak wskazują wyniki badań ćwiczeń wojsk i dowództw również dobre efekty odtwarzania zniszczonego stanowiska dowodzenia i przejmowania dowodzenia dywizją osiąga się przez wykorzystanie rezerwowego dowództwa dywizji.^{10/} Rezerwowe dowództwo może przejąć dowodzenie dywizją i odtworzyć naruszony system w czasie około 6-12 godz., w przypadku zniszczenia SD i WSD /ZSD/ lub 2-4 godz. w wypadku zniszczenia tylko SD, a nowe SD dywizji organizowane jest na bazie funkcjonującego WSD.^{11/} Z praktyki szkoleniowej dowództw oraz oceny wyników prowadzonych badań wynika, że rezerwowe dowództwo dywizji może sprawnie przejąć i sprawować dowodzenie dywizją, jeżeli będzie ono wcześniej odpowiednio ukompletowane i szkolone oraz wyposażone w niezbędne regulaminy, instrukcje /np. Instrukcja pracy na SD/, wzory i sformalizowane dokumenty bojowe, mapy, materiały i środki biurowe, a także otrzyma tuż przed przejęciem dowodzenia, duplikat dokumentów bojowych i łączności przejmowanej dywizji. Niezbędny jest również przydzielenie temu dowództwu zazwyczaj z odwodu armii, koniecznych sił i środków dowodzenia, w tym głównie wozów dowodzenia, środków łączności oraz pododdziału zabezpieczenia i obsługi. Ponadto wskazany jest wydzielić grupę oficerów ze sztabu armii, a zwłaszcza z oddziału operacyjnego, w tym oficera kierującego na daną dywizję oraz szefostwa wojsk łączności dla ukierunkowania wszelkich stronnej pomocy temu dowództwu.^{12/}

10/ Rezerwowe dowództwa dywizji w Wojsku Polskim przygotowano na między innymi na bazie niektórych wybranych oficerskich sztabów wojskowych.

11/ Praca zespołowa, Wyniki badań ćwiczenia SIZ, 16DPanc i rezerwowego dowództwa DPanc, ASG WP, Warszawa 1978, s. 31, 32 i 51.

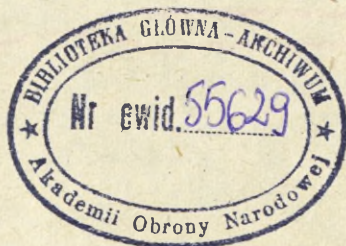
12/ Tamże, s. 51.

W artykule dokonano próby przedstawienia zasadniczych czynników i ich części składowych determinujących żywotność systemu dowodzenia pułku i dywizji w ułoe oraz w oparciu między innymi o zdobrane doświadczenia i wnioski ćwiczeń dowództwa różnych szczebli przeprowadzonych w Wojsku Polakim, omówiono sposoby ich praktycznej realizacji, a także wskazano niektóre kierunki dalszego doskonalenia omawianego problemu. Część przedsięwzięć wchodzących w skład zabezpieczenia systemu dowodzenia i organizacji jego pracy oraz umożliwiających jego odnowienie omówiono bardziej szczegółowo, imo tylko zaszyfrowano. To, a także ciągły rozwój środków walki i dowodzenia oraz systematyczne poszukiwanie i doskonalenie sposobów prowadzenia walki, wymaga prowadzenia dalszych badań, aby wypracować najbardziej skutecznego sposoby zapewniające żywotność systemu dowodzenia

L i t e r a t u r a :

1. Alania G., Mowertin E., Nazoznaja razvedka w arzejstom korpuso SSA, Zarubeznoe woznoo Oborono, 1979, nr 7, s.24-28.
2. Pplk dr Bryliński W., Doskonalenie systemu łączności DPano w natarciu, rozprawa doktorska, ASG WP, Warszawa 1973.
3. Dokumenty materiałowe statystycznych, ASG WP, Warszawa 1975.
4. Instrukcja o maskowaniu wojsk, cz.I, Metody i sposoby prowadzenia rozpoznania przez główny punkt NATO, Sztab Generalny WP, Warszawa 1977.
5. Pllk dr Pielarski H., Założenie i zasady walki radioelektronicznej rozprawa habilitacyjna, ASG WP, Warszawa 1980.
6. Praca zespołowa, Praca naukowo-badawcza, Zwiększenie efektywności dowodzenia wojskami lądowymi w wyniku optymalizacji ich wyposażenia w techniczne środki łączności do 1980r., ASG WP, Warszawa 1980.
7. Praca zespołowa, Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i obronie, ASG WP, Warszawa 1974.
8. Praca zespołowa, Wyniki badań ćwiczenia SZZ, 16DPano i rezerwowego dowództwa DPano, ASG WP, Warszawa 1978.
9. Gen.Łojtn.prof.V.Piotrionko, Iz wopros o poniatii "Żywuchest wojsk", Woznaja Myśl, nr 6, 1975, s.58-63.

Wykonano w 4 egz.

Egz.nr 1-2 - Rodzaje Biuletynu Informacyjnego i Wyśli
Wojskowej Sztabu Gen. WP

Egz.nr 3 - Oddział Naukowy ASG WP

Egz.nr 4 - Biblioteka Naukowa ASG WP

Wyd. p.lk Piotrowski /tel. 50215/

Druk. B.E. dn. 20.01.82r.

Nr ks. Pt. 32/82/ND

